SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. C. No. 117. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JUNE 22, 1993. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 22-го ЧЕРВНЯ 1993. Ч. 117. РІК С.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР ООН ВІДВІДАВ УКРАЇНУ

Київ (УНІАР). — Сюди в четвер, 17-го червня, з триденною візитою прибув генеральний секретар ООН Бутрос Бутрос Галі. На летовищі в Борисполі його зустріли віцепрем'єр - міністер Микола Жулинський, заступник міністра закордонних справ України Борис Тарасюк, постійний представник України при ООН Віктор Батюк, керівник представництва ООН в Україні Стівен Бравн.

Відповідаючи на запитання журналістів, Б. Галі заявив: „Мета моєї візити — сприяти зміцненню відносин між Україною і Росією і, таким чином, сприяти мирові та міжнародному співробітництву в світі". Щодо ситуації в Югославії, то, як зазначив Б. Галі, Україна відіграла важливу ролю в миротворчій акції, за що він висловив подяку українському народові й запропонував поширити участь у миротворчих зусиллях ООН для встановлення миру в інших країнах.

У п'ятницю, 18-го червня, Б. Галі виступив у Верховній Раді України, оглянув представництво ООН в Україні та зустрівся з Президентом України Леонідом Кравчуком і прем'єр-міністром Леонідом Кучмою. Водночас представник ООН в Україні С. Бравн вручив свої уповноваження, підписані Бутросом Галі, заступникові міністра закордонних справ України Б. Тарасюкові. С. Бравн підкреслив, що приїзд в Україну генерального секретаря ООН є важливою подією, і звернув увагу на те, що з усіх держав на території колишнього СССР, Б. Галі першою відвідав Україну.

Офіційна візита Б. Бутроса Галі в Україну закінчилася пресовою конференцією у Міністерстві закордонних справ, на якій Генеральний секретар ООН заявив, що метою його візити було наголосити на більш тісній співпраці між Україною та ООН у політичній, економічній та військовій галузях. Він запропонував, щоб Україна брала участь у миротворчих силах ООН не лише в Югославії, а також у Сомалі. Це, на його думку, збільшить популярність України у світі як миролюбного та впливового члена ООН.

Б.Б. Галі висловив певність, що збитки, нанесені Україні в наслідок санкцій ООН проти республік Югославії, будуть в якийсь спосіб відшкодовані. Спеціяльна комісія також розгляне питання про зменшення внеску України до бюджету ООН з огляду на її важкий економічний стан.

В суботу, 19-го червня, Б.Б. Галі вилетів до Женеви.

УРП КРИТИКУЄ УХВАЛУ ПРО РЕФЕРЕНДУМ

Київ (УНІАР). — Тут у четвер, 17-го червня, відбулася пресова конференція керівників Української Республіканської Партії, голова якої Михайло Горинь прокоментував останні події в Україні.

Рішення парламенту про референдум та про довір'я Верховній Раді, за його словами, не має юридичної сили. Цим самим Верховна Рада підтвердила, що настав час її відходу в минуле. Утворення надзвичайного комітету для оперативного управління економікою республіканці уважають кроком на шляху до утвердження єдиновладдя. Щодо зустрічі президентів України і Росії в Москві 17-го червня, М. Горинь зауважив, що східній сусід у відношенні до України останнім часом виявив нетактовність, а загострення кількох політичних ситуацій в Україні значно ускладнили становище Президента Леоніда Кравчука на переговорах у Москві.

Віддачу Чорноморського побережжя Росії УРП розцінює не інакше, як кроком до ще більшого ускладнення відносин між Україною та Росією.

На запитання кореспондента УНІАР, як УРП розцінює виступ у Верховній Раді спікера парламенту Ізраїля Шеваха Вайса, М. Горинь відповів, що гість намагався показати світові скільки злочинів зробив український народ проти народу ізраїльського, забувши про те, що українські патріоти доклали величезних зусиль для врятування багатьох від розстрілів під час Другої світової війни.

М. Горинь сказав, що першочерговим завданням УРП є стримати хвилю страйків.

Ізраїльський парляментарист виступив у Верховній Раді

Київ (УНІАР). — Тут 14—15-го червня перебувала з офіційною візитою парляментська делегація Ізраїля. Гості зустрілися з керівниками України й були присутні на сесії Верховної Ради України 15-го червня.

Голова парляменту Ізраїля Шевах Вайс виступив у Верховній Раді, приділивши увагу українсько-ізраїльським відносинам. Після виступу в українському парляменті Шевах Вайс зустрівся з кореспондентами. Щодо дальшої долі Івана Дем'янюка він сказав, що „юридична система в Ізраїлі демократична і справедлива. Та на сьогодні І. Дем'янюк не має алібі. Як тільки ізраїльський суд отримає 101 відсоток гарантії його непричетности до масових розстрілів в концтаборі Треблинка, він буде вільний".

Ізраїльська делегація відвідала Львів. У ході візити домовлено про подальший розвиток відносин між Україною та Ізраїлем. Після від'їзду гостей група депутатів Верховної Ради оприлюднила заяву, у якій сказано, що ізраїльський парляментарист не може звинувачувати весь народ України у колаборантстві, прислуговуванні німцям тощо через дії окремих його представників. Автори заяви вважають, що Ш. Вайс має знайти спосіб, щоб дезавувати свій випад проти українського народу.

Заступник голови УРП Олесь Шевченко сказав, що „це був виступ не голови парляменту великої держави, а такого собі містечкового лідера міста Борислава". Представляючи голову ізраїльського парляменту, Дмитро Павличко повідомив у Верховній Раді, що Ш. Вайс народився в українському місті Бориславі й виїхав до Ізраїля ще хлопчиком.

Роля „молодшого брата" Україні більше не підходить

У неділю, 20-го червня, щоденник „Ню Йорк Таймс" помістив статтю-коментар своєї кореспондентки Селестін Болен з Москви під заголовком „Україна. Не є більше молодшим братом", де вона вміло наводить українсько-московські непорозуміння, їхні впливи на політику обидвох країн і цілковите неусвідомлення Заходу, що саме така невідрадна ситуація існує.

Найперше згадана кореспондентка пише про те, що й досі багатьом росіянам важко погодитися з фактом, що Україна — це окрема держава. Так само важко усвідомити багатьом українцям, що незалежність вимагає багато більше, як чому Україна не надто ентузіястично ставиться до вимог передати ядерну зброю Росії, сусідові, якому вони мають багато причин, щоб не довіряти, і це мусить взяти під увагу ЗСА і Росія.

Після зустрічі минулого тижня президентів Леоніда Кравчука і Бориса Єльцина є познаки, що обидві країни готові на те, щоб гідно вийти із цієї загострені ситуації, може навіть прийняти пропоновану Америкою розв'язку, створення міжнародної комісії, яка перебрала б ядерну зброю до часу її ліквідації. Також обидва президенти зробили перші кроки для швидкого полагодження справи Чорноморської фльоти.

прапора, нібито валюти та закордонної політики, яка досі намагалася доказати світові та Росії, що Україна є серйозною країною, гідною поваги. Стараючись сформувати нові сили, ці дві слов'янські країни-сусіди не дістали жодної допомоги від зовнішнього світу, який прибрав систему почекаймо-побачимо, що не надто до вподоби ні українцям, ні росіянам.

Тільки останнім часом Захід звернув увагу на те, що в Україні після розпаду СССР залишився доволі об'ємистий ядерний арсенал, який по суті ще більше загострив українсько-російські відносини. ЗСА були перші, які зробили крок у доброму напрямі своїми поїздками до Києва, найперше спеціяльного посла для справ держав колишнього СССР Строба Талботта та вже останнім часом секретаря Департаменту оборони Леса Еспіна, який з Вашінгтону привіз запевнення розуміння турбот України про безпеку для своєї країни.

Кореспондентка „Ню Йорк Таймсу" підкреслює, що так як Україна сподівалася, зацікавлення виникло виключно з приводу ядерного арсеналу. Тому й не дивно, що в Києві багато політиків почали говорити про „тимчасовий" ядерний статус України. Зважуючи минулі події, велика кількість дипломатів погоджується, що наївно було зі сторони Заходу сподіватися, що Україна без будь-яких проблем просто віддасть ядерну зброю, залишену на її території після розпаду СССР.

Закордонні дипломати тепер кажуть, що, будучи в Україні, вони розуміють,

Це не вперше, твердить американська кореспондентка, що обидва президенти сягають поза існуючі кризи і доходять до порозуміння. Вона також підкреслює, що ядром більшости непорозумінь є те, що керівники чи радше уряди обидвох країн не можуть вирішити, як їм існувати в новій ситуації. Бо будучи більшою та військово сильнішою, Росія далі хоче трактувати Україну як „молодшого брата", ролі, яку Україна конче хоче якнайскорше позбутися. Крім цього вона твердить, що в Києві не тільки націоналістична опозиція, але також і багато дипломатів уважають, що Росія потихенько продовжує свою політику, щоб послабити Україну і знову привести її під своє крило. Наводить такі приклади, як страйки шахтарів, піднесення російських прапорів на кораблях Чорноморської фльоти, збільшення ціни на енергоносії, що їх постачає Україні, та провокаційні відвідування російських політиків Криму. Вже тепер навіть західні дипломати бачать і говорять про те відкрито, що це скоординовані дії Росії, які твердять, що „Росія ніколи не вагається утруднити життя Україні, як тільки до того найдеться нагода".

Для оправдання в Москві завжди знаходять такі речі, як нібито великі залеглості України у платності за енергоносії та про турбування за їхніх громадян, які проживають на території України і т.д. Хоч ніхто не сподівається виникнення подібного конфлікту в Україні як в Югославії, однак це не значить, що шлях до нормальних відносин буде ліпший.

У зв'язку з вакаціями головного редактора „Свободи" Зенона Снилика не буде в редакції наступних два тижні. Його заступатиме ред. Ольга Кузьмович і до неї треба звертатися у всіх редакційних справах. — Ред.

УНСоюз підтримує Український Музей

Від перших днів заснування Українського Музею в Ню Йорку Український Народний Союз і його видання підтримують цей преважливий почин, зініційований Союзом Українок Америки. Кожного року Головний Уряд УНС виділяє на потреби УМ пожертви і в цей спосіб причиняються до завершення проєкту побудови репрезентативного музею в Ню Йорку. Цього року УНС пожертвував на УМ 1,000 дол. У середу, 16-го червня в Головній Канцелярії чека на цю суму вручив головний касир Олександер Благітка (справа на фото вгорі) директорові УМ Марії Шуст. Зліва — член Ради директорів УМ Осип Данко. УМ хоче віддячитись УНСоюзові і плянує влаштувати виставку з нагоди 100-ліття УНС в 1994 році.

ЛІДЕРИ ЕС ЗАНЕПОКОЄНІ ЕКОНОМІЧНОЮ КРИЗОЮ

Копенгаген. — В понеділок, 21-го червня, в данську столицю з'їхалися керівники країн Спільного ринку на традиційну зустріч, що відбувається раз у два роки. На порядку денному є дві проблеми, котрі найбільше хвилюють європейців: криза економіки, у висліді якої дуже збільшилося безробіття, і до цього часу не припинене кровопролиття в Боснії і Герцеговині. Напередодні зустрічі прем'єр-міністер Данії П. Расмуссен сказав, що вважає громадянську війну на Балканах поразкою політики Спільного ринку. Представник французького президента Ж. Музителлі підкреслив, що зустріч у Копенгагені — це „нарада в самому центрі кризи, до того ж кризи екстраординарної", маючи при цьому на увазі не балканські події, а занепад економіки в Европі.

Спостерігачі очікують, що лідери країн Спільного ринку передусім будуть пробувати знайти спосіб збільшити кількість робочих місць для молодих людей, подбають про їхнє навчання і професійний вишкіл. Офіційна статистика засвідчує, що в 1993 році безробіття в країнах Західної Европи становитиме 12 відсотків, тобто число безробітних досягне до 18 мільйонів осіб.

Щодо Балканської кризи, то газети пишуть, що представник Европейської спільноти лорд Дейвид Овен визнав, що його власний плян замирення в Боснії ніколи не вдасться перевести в життя. Тепер Д. Овен підтримує новий плян, до якого схиляється і президент Билл Клінтон: створити зони безпеки для боснійських мусулман, а в майбутньому поділити республіку на три автономні національні території.

Морські піхотинці хочуть стати козаками

Севастопіль (УНІАР). — Офіцери, прапорщики та моряки з батальйону морської піхоти Військово-Морських Сил України звернулися до гетьмана українського козацтва генерал-майора Володимира Муляви з проханням про створення козацької частини на базі української фльоти. На думку моряків, козацька частина могла б стати „зразком виконання життєвих принципів прадідів — славних запорозьких козаків, прикладом продовження їх традицій, спрямованих на захист незалежности України". У заяві моряки просять В. Муляву підтримати їх, порушивши це питання перед міністром оборони України.

ВЕЧІР ПАМ'ЯТІ Е. КОЗАКА

Гантер, Н.Й. — Тут у суботу, 3-го липня, вечором, присвяченим пам'яті видатного мистця Едварда Козака, відкриється сезон на відпочинковій оселі — мотелі „Ксеня", популярно названому „Кобзярівка". Початок о год. 8-ій вечора. Відбудеться виставка картин св. п. Е. Козака та його синів Яреми і Юрія. Зголошення до мотелю можна слати поштою: Motel „Xenia", Rd. 23A, Box Kobziar, Hunter, N.Y. 12442; телефон (518) 263-4700.

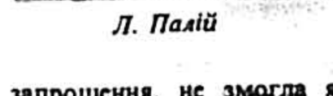
Мисткиня на всі лади

Джерзі Сіті, Н.Дж. (О. Кузьмович). — Ми вже звичні переводити деякі інтерв'ю по телефону, але у випадку Ліди Палій, воно проходить легше, як з іншими, хоча б тому, що ми давні добрі знайомі та знаємо згори чого сподіватися із цієї розмови.

Наша поетеса, письменниця і мисткиня не вгаває у своїй многогранній праці та саме про це хочемо дещо більше довідатися.

— Знаємо, що ви вже декілька разів перебували в Україні і це на запрошення тамошніх письменників. Чи можете розповісти дещо про свої зв'язки із Україною?

— Першими зворушливими відвідинами України уважаю перебування на святкуваннях Т. Шевченка у травні 1990 року, а відтак прийшли осінь 1990 року і фестиваль поезії „Золотий гомін" в Києві та у Львові. Саме тоді я відчула вперше справжнє братання і що ми, не зважаючи на дуже довгу перерву у спілкуваннях, одна велика родина. А тоді ще був серпень 1991 року і конференція про Лесю Українку, а з тим відвідини не лише Києва, а й Луцька. На Світовий форум в 1992 році, не зважаючи на щире

Л. Палій

запрошення, не змогла я поїхати.

— Ви, як бачу, маєте постійні зв'язки із поетами та письменниками України.

— Так ці зв'язки дружні та тісні вже від довшого часу. Я переписуюся із рядом письменників, висилаю наші літературні видання із ЗСА і Канади і отримую багато з України, зокрема поезій, бо бачу, що в Україні дуже поезією зацікавлені. Мені видається, що там ставлять її просто на п'єдесталі, а тут вона якось приймається по-

(Закінчення на стор. 6)

В АМЕРИЦІ

МИНУЛОГО ТИЖНЯ у своєму звіті Департамент торгівлі на здивування економічних аналітиків подав до відома, що державний торговельний дефіцит в квітні зріс на 10.49 біл. дол., у той самий час, торговельна неспівмірність з Японією зросла до найвищого рівня за п'ять з половиною років. Такі статистичні дані на думку аналітиків можуть загострити ситуацію між обидвома країнами саме тоді, коли президент Билл Клінтон готується до вершинної економічної зустрічі найбільш індустріяльно розвинених країн, що має відбутися з початком наступного місяця в Токіо.

ОФІЦІЙНІ ЧИННИКИ заявили, що президент Билл Клінтон плянує номінувати Кетрін Еййбрагем, професора робітничої економіки в Мерилендському університеті, на комішенера бюра робітничої статистики при Департаменті праці. Якщо так станеться і її кандидатура буде схвалена Конгресом, то 38-літня Е. Еййбрагем стане керівником агенції, яка виготовляє декілька найважливіших статистичних даних для встановлення стійкости економіки країни.

„АМЕРИКАНСЬКЕ ЗЕРНО української житниці" названо переданий дар Україні від ЗСА, третє судно якого розвантажується у порті недалеко Одеси. Це результат урядової угоди укладеної між Україною і ЗСА, згідно з якою Україні буде доставлено 200,000 тонн зерна.

ЗАЯВЛЯЮЧИ, ЩО НАВІТЬ у важких економічних часах країни „ми не маємо права відступати від своїх зобов'язань інвестувати в наше майбутнє", президент Билл Клінтон сказав, що домагатиметься від Конгресу підтримки для меншого і таншого моделю космічної станції.

ВСУПЕРЕЧ СУВОРИМ попередженням зі сторони Уряду президента Билла Клінтона, демократи в Конгресі роблять заходи, щоби зменшити на один біл. дол. пропозицію Білого Дому на бюджет для американської розвідки. Хоча Конгрес погоджується з Президентом, що розвідчі агенції мусять бути на висоті завдань в цей непередбачений новий час, то рівночасно уважають, що й ця ділянка державного управління мусить дечим посвятити з приводу не надто сприятливої економічної ситуації в країні.

НАТО ЗВИНУВАЧУЄ ЗСА В БЕЗДІЯЛЬНОСТІ

Монс, Бельгія. — Головнокомандуючий силами Північно-Атлантичного Оборонного Союзу і збройними силами ЗСА в Европі генерал Джан Шалікашвілі сказав в інтерв'ю з чотирма американськими журналістами, що відповідальність за громадянську війну в колишній Югославії несуть НАТО, ООН, европейські союзники ЗСА, але перш за все — З'єднані Стейти Америки.

„На відміну від минулих криз, на цей раз З'єднані Стейти не очолили операцію (з метою попередити конфлікт) з самого початку і з-за відсутности американського керівництва було тяжко надихнути на участь в операції інші країни", — сказав генерал Дж. Шалікашвілі.

Інтерв'ю головнокомандуючого силами НАТО різко контрастує з інтерв'ю, яке дав у середу, 16-го червня, газеті „Ю-Ес-ЕЙ Тудей" державний секретар ЗСА Воррен Кристофер. Згідно з його твердженням, головна відповідальність за війну, що розгорілася в колишній Югославії, падає на Німеччину, яка поспішила, на думку Кристофера, визнати незалежність Словенії і Хорватії. Наступного дня уряд Німеччини відкинув цю точку зору. Канцлер Коль схарактеризував її як „невиправдану".

На думку Шалікашвілі, нездатність Заходу попередити кровопролиття в колишній Югославії і особливо на території Боснії-Герцеговини підриває довір'я до НАТО і Організації Об'єднаних Націй і утруднює його діяльність як головнокомандуючого НАТО. Він називає „колективною невдачею" членів НАТО і ООН те, що сталося в колишній Югославії.

Говорячи про відповідальність ЗСА, Шалікашвілі має на увазі перш за все рішення президента Буша в червні 1991 року відмовитися від активної ролі у вирішенні югославської кризи. Інші коментатори покладають відповідальність головним чином на Адміністрацію Клінтона. Вони нагадують, як під час передвиборної кампанії в 1992 році Клінтон постійно критикував Буша за „бездіяльність" щодо колишньої Югославії і обіцяв проявити твердість стосовно до Сербії. Тим самим він вселяв надію всім, в тому числі і союзникам в Европі, що ЗСА візьмуть на себе керівництво колективною спробою встановити мир на Балканах. Але з приходом Клінтона в Білий Дім американська політика в цій справі не змінилася.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс)

Postmaster: Send address changes to:

Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку $22.00, на 3 місяці $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси $1.00
Чеки і money orders виставляти на: Svoboda

Статті і дописи підписані авторами не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. —
За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Права людини в теорії і практиці

14-го червня ц. р. розпочалася у Відні п'ятиденна перша міжнародна конференція, присвячена проблемі прав людини. Спонзором були Об'єднані Нації. Генеральний секретар ООН Бутрос Ґалі відкрив наради, обмежившись, очевидно, до загальникових фраз. З'їхалися туди делеґати з усіх країн світу, з країн із найвищою і найнижчою культурою і цивілізацією, разом 5,000 осіб. Американську делеґацію очолював колишній президент Джиммі Картер. Від самого початку конференції стало ясно, що вона буде тереном політичних маневрів — щоб там вибілювати держави, в яких права людини потоптані, чого тамтешні режими ніяк не хочуть признати.

Проблема прав людини виринула одночасно з боротьбою проти диктаторських режимів, які ніяких прав нікому не признавали — за вийнятком самих себе і своїх прислужників. Хоча демократію рахують від античної Атенської республіки, проте там також був ще драконський закон остракізму, — позбавлення усіх прав і прогнання з країни народження — жертвою якого впав найбільший тамтешній праведник Аристид. 1215 року появилася у Великобританії „Велика хартія свобід", — підвалина англійської конституції по нинішній день, але історія цієї країни з такими тиранами, як Генрик VIII, що свою дружину Анну Болейн засудив на смерть, під топір ката, були запереченням прав людини у теперішньому розумінні. Щойно Велика французька революція з 1879 року своїми гаслами „Свобода, Рівність і Братерство" поставила права людини на найперше місце політичного устрою. Однак відомо, що наші українські селяни визволилися з-під ярма панщини в Галичині, як частині Австро-Угорської монархії щойно 1848 року, а в царській Росії скасовано панщину аж у 1861 році, вже після смерти Тараса Шевченка.

Наше XX сторіччя зазнало найбільш жорстокі режими двох психопатів — Гітлера і Сталіна. Ще за часів Міхаїла Ґорбачова існували ҐУЛаґи, табори примусової фізичної праці на базі засудів каптуровими судами, і треба було висилати до СССР міжнародні контрольні комісії для перевірення, чи дійсно скасовано там „психушки", — психіятричні шпиталі, куди „за кару" вислали були й генерала Петра Григоренка.

Це пригадка тільки кількох наруг над правами людини в минулому. Але ж тепер, у 1993 році, існує на велетенській території Китаю закон, що подружжя може мати тільки одну дитину. Коли законна жінка, яка мала вже одну дитину, вдруге завагітніє, — її примусово відвозять до шпиталю на аборт. В Англії наслідували цей драконський закон, обмеживши право подружжя до двох дітей. Тамтешні режими виправдують це дикунство перенесенням країни із загрозою голоду. Але там величезні простори сільського господарства плюс харчовий промисел — можуть нагодувати ще багато мільйонів осіб і замість партерових хат — можна будувати поверхові, — коли б була добра воля і коли б права людини існували не тільки в теорії, але й практиці.

Нехтування прав людини існує скрізь у країнах з повними чи обмеженими диктаторськими режимами. Поки у Південній Африці існуватимуть устрої расового апартеїду — не може бути мови про якість права людини і громадянина. Нема таких прав там, де судівництво підпорядковане політичній владі. На кожному кроці існує порушування прав людини сильнішими у відношенні до слабших. Є на цьому тлі й расово-політична гра. Пригадаймо: у Лос Анджелесі три білі поліціянти побили одного чорного моториста. Суд присяжних їх звільнив — у реакції тисячі тамтешніх чорних перевели „бунт", підпалюючи доми, руйнуючи і грабуючи. Щоб втихомирити чорних в ЗСА — звільнених поліціянтів судили знову „за порушення прав людини" над чорним. Одного таки покарали, двох звільнили...

Віденська конференція нічого не змінить. Ніяка прийнята там резолюція не зліквідує існуючих у світі авторитарних режимів. Але добре, що зактуалізовано проблему.

Сергій Таран,
Київ

РОЗВ'ЯЗКА ЧОРНОМОРСЬКОЇ КРИЗИ

Зразу після підписання ялтинської угоди влітку минулого року найбільш задоволеними виявилися її автори — президенти України та Росії. Однак в Україні чим нижче було від вершини президентської влади, тим неспокійніше сприймали угоду українські кола.

Голова парляментської комісії у справі розробки концепції національної безпеки Ю. Костенко тоді сказав: „Ялтинська угода дає певний поштовх розв'язанню чорноморської проблеми, а, отже, на цей час Україні вигідна. Що буде далі — побачимо". Категоричнішим був, зокрема, голова Спілки Офіцерів Г. Омельченко: „Звичайно, природніше було б одразу поділити ЧФ між Україною та Росією. Ялтинська угода перекреслила цей шлях вирішення проблеми. Крім того, угоді необхідно дати правову та політичну оцінку: наскільки вона відповідає законам України та угодам, підписаним країнами СНД... Ялтинська угода — це бомба сповільненої дії". А вже його колеґа, заступник голови київської філії СОУ В. Саладяк, висловився геть однозначно: „Рішення про спільне управління фльотою не просто абсурдне, а й злочинне у ставленні до офіцерів-моряків та всіх громадян України, які боролися за незалежну Чорноморську фльоту". Отже, поки нагорі панував евфоричний штиль від відкладення проблеми на кілька років, внизу визрівав шторм.

Адже ялтинський компроміс поставив кілька серйозних питань, кожне з яких вже могло поставити під сумнів правомірність угоди. Чи мав право Президент України порушувати постанову Верховної Ради, за якою всі військові частини, дисльоковані на території України, є її власністю? За яким принципом мало формуватись командування „тимчасово-об'єднаної фльоти? Чиї накази виконуватимуть моряки, які присягнули різним державам і нестимуть службу за різними статутами? Як поставляться до української держави військовики, які присягнули Україні, а тепер матимуть „спільне командування?"

Не дивно, що „бомба" сповільненої дії" вибухнула, захитавши авторитет верхівки української влади. Щоправда, не без зовнішньої допомоги.

Власне, можливо саме цього і домагалася російська сторона. Відверто проімперська опозиція Єльцина, яка має потужний вплив в армії, переконана, що в Росії ні в якому разі не можна йти з Криму, поставивши, таким чином, в Севастополі Україну „на прикол". І якщо поглянути на хроніку порушень Росією поміркованої ялтинської угоди, можна помітити, що вони робляться радше „на публіку", ніж з жорстокої необхідности. Спочатку кораблі ЧФ використовувалися у грузино-абхазькому конфлікті. Близько половини екіпажу тих кораблів за ялтинською угодою — громадяни України, які, отже, за наказом російських військовиків ризикували життям за межами України в інтересах Москви. Потім на Чорноморську Фльоту почастішали інспіровані Москвою переводи з інших російських фльот. Зрештою, військові звання, навіть нагороди російське міністерство оголошувало без ніяких узгоджень з Україною, — знайте, мовляв, хто тут господар. Фльотою, фактично, керувало МО Росії, а не російський президент, чи, тим більше, два президенти. Коли ж головнокомандувач українською фльотою Б. Кожин намагався змінити ситуацію, московські засоби масової інформації здіймали страшенний галас з приводу „порушення Україною Ялтинських та Дагоминських угод".

Чорноморський барометр показував „бурю", але на горі української влади було не до фльоти, поки андріївські прапори, що здійнялися більш ніж над двома сотнями допоміжних суден, не перекреслили навхрест спокій українського керівництва. Відбулося термінове засідання Ради Оборони, Л. Кравчук пообіцяв надати статус „іноземних" новоросійським суднам. Не зрозуміло, правда, як бути з громадянами України, які проходять службу на тих кораблях, а їх знову ж, за ялтинською угодою, має бути 50 відс. Очікується зустрічі двох президентів.

Як це не парадоксально, загалом, загострення чорноморської кризи може прислужитися на користь Україні. Українських політиків демарш на ЧФ змусить шукати радикальніших шляхів вирішення чорноморської проблеми — аж до негайного розподілу ЧФ. Між іншим, негайний поділ фльоти, навіть у невигідній для України пропорції, залишається найкращим варіянтом, оскільки позбавляє нас балясту, що затягує Україну до ями дестабілізації.

Однак цілком можливо, що знайдуться й інші шляхи, які в будь-якому разі лише затягнуть перебування іноземних військових частин на території України. І невдоволення „низів" нерішучістю „верхів" тоді триватиме.

Ро-Ко

Дивізіє, гей рідна мати, — щоб то би було, якби?..

Щоб то би було, якби Дивізія була „рідна мати", як заспівали собі дивізійники-ветерани на „полігоні" Українського Народного Союзу — Союзівці в Америці на п'ятидесятирічному ювілею. Але насправді то була рідна мачуха з нерідним вітчимом генералом Фрайтагом. На Союзівці згадували її діти як бабцю чи прабабцю, дозволяючи собі навіть на певні жарти супроти мачухи-дивізії.

Найкраще вив'язався голова Братства дивізійників, котрий дав політично-мілітарно контроверсійний виклик: „Щоб то би, якби?" Щоб то би було, якби не було дивізії — гей, рідної матері? І відповів: „Не було би так багато рідних політичних еміґрантів в Америці, котрим дивізія відкрила шляхи й ворота на Захід, не було би так багато політиків та діяспорної політики...і так далі". Ще згадував про деякі інші „щоб то би, якби?", а я собі подумав: „Чому не заглибитися в нашу історію, як це зробив професор Субтельний, відкриваючи у його „Історії України" більше антисемітів і коляборантів, ніж Візенталь та OSI, разом взявши, і не спиталися: „Щоб було, якби не було нашого славного цісаря Франца Йосифа?". Без нього нудна була б історія... Не було би українських січових стрільців, і не було би шляхів, які вони втоптали, по котрих грядучі покоління маршували до „рідної матері дивізії" — оля! — „рідної мачухи". Щоб то би не було б... і напевно ми жили б, як у байці, щасливо во віки вічні... І не було би листа від онука цісарської родини Отто фон Габсбурга, який недавно написав до філії міжнародної спілки „Відродження", що займається розшукуванням могил німецьких вояків, які полягли в Другій світовій війні: „Ви можете бути впевнені, що я ніколи не забуду, якими самовідданими були саме українські солдати, як завзято воювали вони за Австро-Угорщину, як багато з них віддало своє життя за тодішню батьківщину". (Цей лист могли б скопіювати інші мачухи-батьківщини, розуміється, крім чехів, які самі воліли воювати, й добре на тому виходили).

А що тепер роблять діти „рідної матері-мачухи", які самі вже стали дідусями, прадідусями й правітчимами? Одним словом, дають собі раду. Побратим І. став президентом міжнародної асоціяції економістів у Києві, яка працює над пляном, як доганяти друкування купонів, щоб не задалеко відстати позаду інфляції. Побратим Р. побиває рекорди в консолідаційних миротворчих нарадах рад і комітетів, а його особа не сходить з газетних шпальт, очевидно зі світлинами. Своєю повагою і статурою він „витісняє" зі „Свободи" окрасу газети й УНС гарненьку струнку пані головну (чи як звикли титулувати „супрім") предсідника й завжди усміхненого пана супрім-секретаря, бо забирає тричі більше місця. І в „Народній волі" бачимо його так часто, як самого побратима предсідника Братського Союзу. Побратим М. досяг своєї мрії стати агрономом і вирощує найкращої якости горохи і боби та консервує їх у баньки на семирічний період, пам'ятаючи про біблійні періоди добробуту й голоду. Побратим С. рахує кожного дня, скільки бджіл у пасіці його „поцілували"... жалом. Побратим Б. заявив, що не проміняє жінки „за тютюн і люльку", тому курить цигарки. Найкраще раду дає собі мистець Го-Го. (Мало б бути Ґо-Ґо, якби мовознавець академік Русанівський визнав „ґ" в „іноземних назвах". Навіть в академіях неньки України треба питатися щоб то би, якби?) На нього найшло надхніння десятої музи й він проектує нагробні пам'ятники для пантеону у Бавнд-Бруку. На кожні Зелені Свята відкриває нову виставку. Втішається гарним успіхом і закликає: „В ряд ставай, щоб не було запізно!"

Однак до найпопулярнішого зайняття належить отримування медалів — пропам'ятних і безпам'ятних (не та вже пам'ять). Мабуть, тому голова братчиків на ювілеї на Союзівці перестеріг, коли причепив ювілейну дивізійну медалю генеральному консулові України в Ню Йорку Вікторові Крижанівському, що кожна медаля має дві сторони, два боки. На жаль, по-дипломатичному не сказав, котра сторона гірша. І не признався, який бік його медалі кращий. Бо щоб то було, якби сказав?..

Юрій Р. Рибак

КОШТОВНИЙ ШОВК БУДЕННІЄ

Щоб заспокоїти доземне існування, кожна людина запевнює собі три основні фізичні речі: харч, мешкання і одяг. Коли, однак, взяти під увагу тільки одяг і задуматись над родами його сирівця, то на передове місце висуваються волокна шовку. Звуть теж шовк „королем волокон" і не без причини, бо він своєю вродженою красою і найбільшою силою із усіх природних волокон заслуговує на королівську пошану. Зважмо, що шовкова нитка сильніша від деякої сталі тих самих розмірів. Шовкова нитка надзвичайно еластична, бо розтягнена повертається до первісної позиції. Знову ж шовкові вироби дуже легкі і навіть тепліші від бавовни, полотна чи штучного шовку (Rayon). Зафарбований шовковий матеріял дає глибший і багатший зовнішній вигляд, а притому не скоро морщиться і легко прасується. У домішці з іншим родом волокон його вживають для домашніх потреб таких як покривання меблів, накриття столів, завіси і т. п. Вдягатись жінкам та мужчинам у шовки, що віддзеркалюють останній крик моди, це розкіш, коли у вас повний гаманець.

Із яким неочікуваним здивуванням на вішалках однієї з великих крамниць можна було побачити 20-долярові шовкові блюзки, які колись коштували від 50 до 100 долярів... І в голові аж зароїлось від думок!... Помилка?... Новий трюк продажу?.. Другосортний або вживаний товар?.. Ніщо подібне. На причепленій етикетці був напис „Made in China" себто виріб Китаю. Але чому саме Китай? Тому, що він продукує найбільше у світі сирого шовку, а ЗСА імпортують його велику кількість. Отож, комбінація економічних елементів продажу і попиту викликало в Америці шовкову інвазію, а драстично нижчі ціни загострили цікавість товаром. Помагає в тому теж відносно низьке американське мито на імпортований шовк. Низьке тому, що ЗСА не мають цієї індустрії і не мають потреби настановлювати охоронну квоту на імпорт, що, скажімо, існує для бавовни чи синтетичних волокон.

Змінливі економічні структури світу не поминули Китай. Тут, бо, нині індустрійна революція у русі, яка своєю стихією пожвавила теж шовкове виробництво з його традицією кількох тисяч років... Вірвався американцям бизнес шити готові речі для свого ринку, бо це переняли на себе китайці, засновуючи мережу фабрик готових виробів. Це поважно вплинуло на низькі ціни фабрикатів, за виріб яких китайський робітник отримує 48 центів на годину. З цим економічним фактором неможливо конкурувати американському профспілковому робітникові. Тяжко встоятись теж на ринку ціні готового товару „Made in USA", бо китайська продукційна спроможність постійно зростає, а ціни зменшуються з уваги на суперництво поміж фабриками шовкових виробів.

У Китаї технологічне нововведення увінчалося теж успіхом у виробі шовку нижчого сорту, чим традиційний високої якости з Японії і Европи. Це, однак, не викликало трагедії, бо подумано зацікавити покупців з нижчою покупною спроможністю, як теж шукати для „нового" шовку нове примінення. І в крамницях появляються шовкові штани, жакети, білизна і трикотажні (ґачковані) светери, словом речі, яких ще кілька років тому не було.

Американки люблять ходити по крамницях за покупками і купують багато, однак в їхній настанові сильно помітна теж практичність. І не диво, що часто вони звертають увагу на це чи речі до ношення можна прати самому чи може конечне коштовне хемічне чищення. І прийшла добра вістка, що китайський шовк дається прати. Як це осягнено ще покищо залишається тайною виробництва. У зв'язку з тим один знавець пригадав, що властиво кожний шовк можна прати, бо, мовляв, ...„Чейже яких 5,000 тисяч років людина знає шовк і його прала у річці і товкла камінням. А як довго існує хемічне чищення?"

І коли загальна опінія вітає у ЗСА якісний одначе дешевший товар, то збільшений імпорт готових виробів затривожує американських фабрикантів. Вони пригадують, що недавно тому, щоб заступити бавовну, яка підлягає квоті, імпортери заливали американський ринок виробами з рамі (рослинне волокно, яке росте переважно в Індії). Та імпорт рамі довго не втішався попитом, бо у 1986 році під час міжнародного торговельного договору встановлено квоту для ЗСА. Нині подібна доля чекає і китайський шовк. Та існує погляд, що справа встановити квоту імпорту не така проста, бо ЗСА для повного оправдання не мають розвиненої домашньої шовкової індустрії і не мають, що і кого боронити. Залишається, отже, роздмухати

(Закінчення на стор. 5)

АКРЕДИТОВАНІ У МОЛДОВІ дипломати звернулись в міністерство закордонних справ країни з листом, в якому вимагають забезпечити їм нормальні умови праці, надійний захист, охорону майна. В листі, який підписали керівники дипломатичних місій Росії, Китаю, Німеччини, Мадярщини, Болгарії і України, сказано, що офіційні представники цих держав покищо не дістали приміщень для відкриття амбасад у Кишиневі. Вони змушені проживати в одному зі столичних готелів, що створює невигоди, бо будинок не охороняється.

Зиновій Туркало

ЧОМУ „ВОНИ" ТАК ДУМАЮТЬ?

I

Усім відомо, що на Заході, а зокрема в Америці, пильно діють сили ворожі Україні, українській державності і, навіть, самому існуванню українців як нації. У пресі друкуються неґативні, часто ворожі, статті. Радіо і телевізійні коментатори насміхаються над спробами будування незалежної держави і, навіть, деякі телефонні компанії відмовляються вживати слово Україна на виставлених рахунках за розмови з Україною. Настирливо повторюються такі вирази як „Росія і інші республіки або, ще краще, „Росія і інші російські республіки".

Проте, крім свідомих ворогів, які послідовно саботують, всюди де можливо, українські заходи, виховуючи публічну опінію в неґативному ставленні до України, українці часто зустрічають глибоку прірву незнання, яка заважає непоінформованому американцеві розуміти події, які відбуваються на сході Европи. Чому це так?

Попробуємо зрозуміти спосіб думання американців. Україна залишалася поза межами старих античних імперій, отже поза межами відомого Заходові світу. Не маючи своєї славної історії, російська історіографія намагається переконати світ, що історія Київської Русі — це історія Російської держави. Тому відомості про Україну надходили з ворожих Україні російських імперських джерел. Щоб оправдати свої потягнення імперські історики придумали кілька теорій про те звідки з'явилися українці. Це питання дуже турбує російських шовіністів. Бо якщо мешканці Київської Русі були предками „росіян" то існування українців не можна пояснити всім відомими історичними фактами.

Навіть відомий американський журналіст, Гаррісон Салсбері, який багато років провів в Москві, і вважається знавцем Росії, заявив на телевізійній програмі „Файрінґ лайн", що він не може зрозуміти походження росіян і українців. Іншими словами інформації, які йому постачали, не вияснювали це питання. Нема потреби переглядати всі теорії, придумані московськими „істориками", вони того не варті. Згадаймо, з посмішкою лише одну. Вона твердить, що українців і українську мову придумали в австрійській і німецькій розвідках в XIX столітті, намагаючись пошкодити Росії. На цьому можна би було закінчити. Проте виявилося, що і рятівників імперії не задовольняють всі ці „історії". Знайшовся ще один „історик", якийсь Міклашевський, який нарешті „знайшов" на це питання відповідь. Україну і українців придумали большевики! На цю тему була надрукована стаття в російськомовній газеті „Новое Рускоє Слово" з 25-го вересня 1992 року. Суттєву відповідь дав цій статті Олекса Мурженко в тій же газеті 30-го жовтня 1992 року.

Тепер повернемося до теми. На Заході настирливо культивується поняття про Росію, як географічну назву цілої території імперії, на зразок всеоб'єднуючої назви „Америка". В понятті пересічного американця на цій території живуть „росіяни", а всі інші народи вважаються меншинами. Таке глибоке незнання історії і географії Східньої Европи яке, із зрозумілих причин, росіяни не збираються виправляти, заважає американцям правильно оцінювати ситуацію. У свій час, після „спутніка", до Совєтського Союзу виїхала делеґація вчителів вивчати освітню систему. Після повернення їхній звіт був надрукований в „Ню Йорк Таймсі". На своє здивування, переконавшись, що в республіках існують неросійські школи, звіт встановив, що і в „Росії" практикується „сеґреґація", на зразок американської. Коли, приїхавши до Америки, українець заявляє, що він не росіянин, то це викликає здивований погляд і потискання плечима. Для американця — це звучить дуже дивно. Так якби американець заявив, що він не американець, а каліфорнієць або фльоридець.

У розмовах з американцями, коли мова йшла про присутність в товаристві українців, росіян чи жидів, чулося здивоване запитання: „Як це так, якщо всі вони живуть в Росії то всі вони росіяни?" Таке зрозуміння засіло дуже глибоко в свідомості американців і його не легко викорінити. Для ілюстрації перекажу розмову, яку мені довелося почути в радіо. На початку подій в Юґославії, коли хорвати і словінці оголосили незалежність і зацікавлення цією країною зросло, в радіо відбувалася дискусія. Виступали історики, знавці балканських справ і кореспонденти. Слухаючи це все, керівниця програми, перебивши одного з промовців, здивовано питає: „Ну добре, серби з хорватами б'ються, а що ж про це думають „юґослави"? Для неї було очевидним, що в Юґославії живуть „юґослави", говорять „юґославською" мовою, а серби і хорвати — це меншини, які не погодилися між собою через якийсь незрозумілий місцевий націоналізм. Подібне поняття існувало і про Чехо-Словаччину, де люди говорять „чехословацькою" мовою. Навіть тепер, після проголошення Україною незалежности, рідко можна почути назву українець. Пишуть тільки, особливо в спортивних повідомленнях, що він з України.

Такий примітивний підхід до держав і повне іґнорування етнічних проблем приводило в минулому і приводить тепер західніх політиків до дуже поважних помилок і в інших частинах світу. Такі помилки постійно кінчалися конфліктами, війнами і незадоволенням населення в Індії, Африці і інших країнах. В понятті американців Совєтський Союз не розпався. Росія залишилася Росією а, на периферії, деякі нерозумні меншини, спонукані „самовбивчим націоналізмом", відділилися. Це явище вважається тимчасовим і всі вони, переконавшись в своєму безглузді, порозумнішавши, знову об'єднаються у „Великій Росії". Розвіяти такі поняття треба нашим історикам і журналістам.

Продовження буде.

ВІЧНАЯ ПАМ'ЯТЬ!

Собор Єпископів Української Православної Церкви в ЗСА
Консисторія, Рада Митрополії, Об'єднання Українських Православних Сестрицтв, Українська Православна Ліга,
Працівники Патріяршої Канцелярії і Семінарія Святої Софії
поручають щирим молитвам всіх христолюбивих українців

ДУШУ НОВОСПОЧИЛОГО СЛУГИ ГОСПОДНЬОГО

ПАТРІЯРХА КИЇВСЬКОГО І ВСІЄЇ УКРАЇНИ

МСТИСЛАВА І,

котрий „Боровшися доброю борнею, закінчивши біг і віру зберігши" (II Тимотея 4:7)

упокоївся у Христі Ісусі 11-го червня року Божого 1993

Родині бл. п. Патріярха Мстислава І, висловлюємо найглибші християнські співчуття з приводу його упокоєння.

Запрошуємо всіх до участи в похоронних відправах, які відбудуться в середу, 23-го червня о год. 9:30 ранку в Церкві-Пам'ятнику.

До українців цілого світу звертаємось з проханням про молитви за його блаженний спокій і шанувати його світлу пам'ять щедрими пожертвами на

ПОСТІЙНИЙ ФОНД УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В ЗСА в ПАМ'ЯТЬ БЛ. П. ПАТРІЯРХА МСТИСЛАВА І.

Цей фонд допоможе Церкві продовжувати розпочату новоспочилим святу місію праці для блага Церкви і народу.

Endowment Fund of the Ukrainian Orthodox Church of the USA, In Memory of Patriarch Mstyslav I c/o Consistory of the Ukrainian Orthodox Church of the USA
P.O. Box 495, South Bound Brook, New Jersey 08880. Tel.: (908) 356-0090 - Fax: (908) 356-5556

Збори Українсько-Американської Асоціяції Адвокатів

Члени нової Управи УААА (зліва): віцепрезидент Орест Єйна, секретар Олександра Костів, президент Володимир Лупань, касир Богданна Походай.

Члени Українсько-Американської Асоціяції Адвокатів зіхались недавно в Нікербакер Готелі в Чикаго, щоб взяти участь в Річних загальних зборах асоціяції.

В суботу, під час ранньої сесії члени прослухали звіти окремих комітетів, як рівнож і коротку презентацію Ігоря Вергуна, українського адвоката зі Львова. І. Вергун є другим кандидатом УААА на студії в Савзерн методист университеті в Даллес, Тех. Цей университет має спеціяльну програму для чужинецьких адвокатів. Вона почалася в 1991 році у співпраці між СМУ і юридичним факультетом Львівського Університету. І. Вергун, як минулорічний кандидат, одержав Masters Degree in comparative Law, після однорічних студій.

Закінчилась рання сесія звітом уступаючого голови Асоціяції Мирослава Смородського. Він висловив ряд думок відносно політичних, соціяльних та економічних змін, які відбулись в Україні під час його урядування, і радив своїм колегам адвокатам ознайомитись з цими історичними змінами і достосуватись до них.

Цьогорічні збори включали також вибір нової Управи. Листа кандидатів була представлена номінаційним комітетом і прийнята членами одноголосно. Новими урядниками є: голова — Володимир М. Лупань, Бостон, Мас.; заступник голови — Орест Єйна, Фенікс, Аріз., касир — Александра Костів, Чикаго, Ілл.; секретар — Богданна Походай, Парсіпани, Н. Дж.

Під час останніх двох років УААА у співпраці з іншими адвокатами українського походження у цілому світі брала участь у підготові першого Світового Конгресу Українських Адвокатів. Їх вклад причинився до того, що Світовий Конгрес відбувся у Києві в жовтні 1992 року і притягнув до себе навіть представників з таких віддалених країн, як Австралія і Аргентина. З цього приводу відбувся панель для обговорення проблем у підготові, як рівнож і визначення цілей та порядку нарад Конгресу. Панель складався із слідуючих членів: Володимир Лупань, Гелен Кришталович, Орест Єйна і Ігор Бардин. І. Бардин, адвокат з Торонто, репрезентує Канаду у Світовому Конгресі Адвокатів.

Післяобідня сесія почалась цікавою презентацією Гелен Кришталович про процес приватизації в Україні. Г. Кришталович є партнеркою у фірмі Скваєр, Сендерс і Демпсей. Фірма ця представляє Український Державний Фонд Власностей в питаннях приватизації та Програму технічної допомоги. Вона продискутувала різні підходи відносно продажу малих підприємств, чужоземні інвестиції та законодавчі зміни.

Перед членами Асоціяції виступив також суддя Богдан Футей, який представив детально різні нюанси змін у конституції під сучасну пору.

В дальшим бігу сесії Андрій Филипович представив факти і найновіші легальні дані відносно оборони Івана Дем'янюка в ізраїльськім суді та проаналізував процедуру відновлення слідства 6-им Окружним судом. На закінчення цієї сесії двох членів асоціяції поділились своїми враженнями від подорожі по Україні. Волтер Анастас брав участь у проєкті ЄПЛІ, який дає професійну асисту молодим демократіям і який частинно спонсорує Американська Бар Асоціяція. Юліян Куляс відвідував Україну з Іллінойською Бар Асоціяцією, щоб простудіювати політичні й бізнесові можливості.

В суботу вечором всі члени брали участь у бенкеті. Головним промовцем був д-р Володимир Забігайло, дорадник української амбасади у Вашінгтоні.

В неділю сесія продовжувалась. Продискутовано багато незакінчених справ та створено різні комітети, одним з яких, на пропозицію Джулі Паркер Сілецької, є Комітет Охорони Довкілля в Україні, який взяв собі за обов'язок доставляти інформації й технічну асисту в Україну.

По закінченню нова Управа рішила відбути піврічні наради в Ст. Петерсбурзі, Фла. від 22-го—24-го жовтня 1993 року. Просимо всіх членів зарезервувати ці дні і слідкувати за дальшими повідомленнями.

Н. Н.

Вісті з Українського Музею і Бібліотеки у Стемфорді

Український Музей і Бібліотека відзначають цього року своє 60-річчя. 1933 року разом зі заснуванням 5-го вересня 1933 року Малої Семінарії і середньої школи, Єпископ Константин Богачевський іменував отця Лева Чапельського директором Українського Музею і Бібліотеки в Стемфорді. Два роки тривала підготовча праця, збирання експонатів і книжок для Бібліотеки. Владика Константин вже від самого приїзду до Америки в 1924 році плянував заложити таку культурну установу. Він володів необхідним досвідом, бо ще у Львові був співробітником Національного Музею та близьким приятелем директора Іларіона Свєнціцького. Владика Константин, сам великий книголюб, привіз зі собою з Галичини деякі вартісні видання, а також найстаріший українсько-слов'янський стародрук — Тріодь Цвітну, яку надрукував Швайпольд Фіоль в Кракові 1491 року. Цей цінний стародрук знайшов був Владика Константин в парафії свого батька, о. Теодора, в Голині коло Калуша.

В Америці працювали також деякі священики-книголюби. До тих належали в першу чергу о. Максим Кінаш, о. Залітач, о. Середа, о. Пристай, о. Довгович, о. Лев Чапельський та інші. Під час візитацій Владика Богачевський заохочував священиків, щоб передавали свої книгозбірні до бібліотеки Українського Музею в Стемфорді. З тих дарів маємо дуже цінні видання, якими мало яка бібліотека в Америці може похвалитись.

Перший директор Музею і Бібліотеки о. Лев Чапельський, з доручення Владики Константина, дбав не тільки про книжкові збірки, але, також про різні експонати, якими сьогодні пишається Український Музей в Стемфорді. Слуга Божий Андрей Шептицький передав від себе для нашого Музею образ роботи мистця Олекси Новаківського. З давніших збірок ми маємо образи І. Труша, С. Гординського, М. Бутовича, О. Кульчицької, С. Ґебус-Баранецької, Я. Гніздовського. Цілу кімнату ми присвятили малярству Михайла Осінчука, який ще за життя передав нам багато творів церковного мистецтва, а після його смерти його брат д-р Роман Осінчук з дружиною передали ще деякі твори того відомого іконописця.

Вже останніми часами ми набули, переважно дарами, образи таких мистців: Ірини Твердохліб, Тараса Шумиловича, Стефанії Бернардин, Северина Борачка, Михайла Мороза, Божемського, Андрусіва, В. Конаша, Ярослави Музикової та інших. Покійний д-р Василь Вереш подарував для нашої ґалерії образів великий образ пензля закарпатського маляра Й. Бокшая „Зустріч в полонині" та інші образи.

Владика Василь подбав також про фахового реставратора ікон в особі Івана Міцика з Києва, який професійно відреставровує наші мистецькі твори.

Український Музей в Стемфорді багатий на дуже цінну колекцію гуцульської кераміки, гуцульської різьби та інших предметів. Завдяки дбайливості Владики Василя Лостена, Музей придбав рідкісні експонати народної ноші з Волині, Підляшшя і Полісся. Всіми цими експонатами дбайливо опікується Любов Волинець, куратор Музею, яка, як фаховий бібліотекар, каталогує також наші книжкові фонди. В бібліотеці фахово працюють також дві Сестри Служебниці — сестра Іванна та сетра Тадея. Також у справах музейних дуже помічним є о. Ігор Мідзяк, який мимо своїх душпастерських обов'язків знаходить ще час, щоб прийти нам з допомогою в потребі.

Останньо музейна Бібліотека збагатилась цінними дарами від проф. Омецінського з Рочестеру, інж. Івана Жука з Бронксу, П. Пежанської, д-ра Василя Вереша. Д-р Климент Рогозинський передав нам колекцію молитовників, попри свої щедрі датки на потреби Музею і Бібліотеки. Зірка Ґренджа-Донська-Данилюк пересилає нам чергові томи творів свого батька, українського поета-борця Василя Ґренджі-Донського, Видавництво „Літопису УПА" — чергові томи того цінного історичного видання, Видавництво „Сучасність" пересилає до нашої бібліотеки журнал „Сучасність" та інші видання.

Як ми вже згадували раніше в наших вістях, наш Музей дав приміщення для окремого Лемківського Музею і окреме приміщення для Музею Карпатської України, який зорганізувала Зірка Ґренджа-Донська-Данилюк. За останній час відвідало Музей багато дорогих гостей, в тому числі Архиєпископ Володимир Стернюк, який в книгу гостей вписав такі слова: „Подивляю і тішуся такими великими здобутками Музею на чужині і подивляю роботу його працівників і дякую Богові, що дав нам таких подвижників". Подивляли експонати Музею Владика Павло Василик, Владика Юліян Вороновський, Єпископ Калістос (грек), Владика Всеволод (Царгородської юрисдикції) і відомий активіст ще підпільної УКЦеркви о. мітрат Микола Сімкайло, тепер парох катедри в Івано-Франківському.

Відвідав нас також директор Національного Музею у Львові, що його заложив Слуга Божий Андрей Шептицький, Андрій Новаківський, син славного маляра Олекси Новаківського, якого образи є в нашому Музеї. А. Новаківський вписався в нашій Книзі гостей такими словами: „Щиро зворушений працею українців в ім'я збереження нашої культури. Завжди готовий до співпраці і помочі".

Таких висловів, повних подиву і признання за збереження скарбів нашої культури, є дуже багато в нашій Книзі гостей, годі всіх перелічувати. Як завжди, ми вдячні всім гостям, що приходять відвідувати Музей, а головно запрошуємо нашу молодь, яка знайде тут великі скарби культури нашого народу.

Д-р Василь Ленцик

Український Ню Йорк відзначив роковини Великого голоду

Ню Йорк (О. Кузьмович). — Вівторок, 1-го червня, Крайовий Комітет Відзначення 60-річчя Великого голоду в Україні призначив на дві великі задумом імпрези, які мали бути не лише для українців, але також для поінформування неукраїнців про цей найбільший геноцид, який стався в Україні.

Саме з думкою про неукраїнську публіку в програмі відзначення був симпозіюм в Українському Інституті Америки, проведений всецідо англійською мовою і екуменічний Молебень в катедрі св. Патрика на, який було запрошене неукраїнське духовенство.

„День Скорботи", як названо ці вшанування жертв Великого голоду, розпочався симпозіюмом о год. 1-ій по полудні з участю постійного представника України до ООН Віктора Батюка, конгресмена Бенджамина Ґілмана, Любови Дражевської і д-ра Джеймса, відомого дослідника голоду 1932—33 років.

Серед публіки, на жаль, було дуже мало чужинецьких гостей, з яких окремо привітав проф. Т. Гунчак постійного представника Туреччини до ООН Імаль Бату. Він також привітав присутнього на залі генерального консула України в Ню Йорку Віктора Крижанівського.

Першим забрав голос конгресмен Б. Ґілман, член Конгресової комісії для розгляду Великого голоду, що діяла в роках 1986—90. Він підкреслив, що саме ця комісія відіграла поважну ролю для звернення уваги світу на Великий голод в Україні, а тепер незалежна українська держава має можливість висвітлити багато нових фактів про цей геноцид, який так довго світ, а в тому і ЗСА промовчували, або представляли фальшиво. Б. Ґілман з признанням висловився також про працю д-р Дж. Мейса та історика Роберта Конквеста, які працюють над тим, щоб виявити світові цілу правду про український голокост. Він згадав свою недавню участь у відкритті музею Голокосту у Вашінгтоні немов запевнення, що такі та подібні злочини не повторяться безкарно. Він також проголосив офіційно, що день 1-го червня є призначений на загальне вшанування сім мільйонів жертв Великого голоду, а д-р Аскольд Лозинський, президент УККА, в цьому місці прочитав листа Президента Билла Клінтона, виданого з того приводу.

Д-р Дж. Мейс

Л. Дражевська

Постійний представник України до ООН В. Батюк у своєму слові ствердив, що не може бути сумніву в ніякому випадку, що голод 1932—33 років був викликаний штучно, на що є відповідні докази і що це заважило на долі цілої країни. Але В. Батюк висунув також питання чи дійсно викликання голоду було тільки спрямоване проти України та її знищення, чи це може був наслідок цілої совєтської системи. Як це сталося дійсно і які були причини важко оцінити було і раніше і тепер з уваги на те, що совєтські архіви були або недоступні, або знищені.

Ред. Любов Дражевська зі зворушенням розповіла свої особисті переживання, як свідок голоду та голодових смертей, особливо українських дітей по селах Харківщини, де вона провела молодість і її розповідь була найбільше емоційною частиною симпозіюму, тим більше, що прелеґентка запевнила, що до сьогодні не може забути жахливих картин вмираючих дітей, які її довелося бачити і що ці картини досі стоять перед її очима.

Д-р Дж. Мейс, директор Конґресової комісії прослідження голоду, опрокинув закиди бутьто би саме ця комісія була спонукана республіканськими впливами колишнього президента Р. Реґена і спинився довше на дослідницьких працях, які проходять успішно, не зважаючи на перешкоди, які були та існують далі. Він подав докази, як багато допомогло у пізнанні цілого архіварного матеріялу про голод відкриття таких архівів в Україні і подав як приклад праці над тим архівом двох дослідників, а це проф. Станіслава Кульчицького і Володимира Маняка, з-під пера якого перед його несподіваною і таємничою смертю появилася книга „Голод 33" — та поручив як джерело інформацій про голод недавно випущену книжку в Києві „Голод 1932—33 очима істориків — мовою документів".

При кінці він дещо з притиском завважив, що упередження наукових американських кіл до історії колишніх країн СССР не дозволяє виявити і працювати відповідно над минулим, але висловив надію, що цей період закінчиться та повідомив, що в близькому часі виїжджає в Україну, щоб на місці мати доступ до так цінних архівів про Великий голод.

Проф. Т. Гунчак, як голова Крайового Комітету Вшанування 60-ліття Голоду в Україні зробив підсумки доповідей та свої власні, в яких повідомив, що вкоротці появиться українською мовою книжка Р. Конквеста „Жнива розпачу" і це дасть можливість українському населенні краще пізнати трагічне минуле, яке їм сьогодні ще не є ясно представлене. Він уважає, що „День Скорботи" це лише початок вшанувань, а населення України мусить пізнати, що „цей, хто не знає свого минулого, є призначений на його повторення", а повторення голоду Україна не може мати.

На кінець присутні заслухали із звукозапису дві композиції написані в пам'ять Великого голоду — Євгена Станковича „Ектенію заупокійну" на симфонічну оркестру та „Молитву Катерини" до слів Катерини Мотрич, яка сама їх виголошує, під музику Івана Карабиця. Ці твори, записані у квітні у Львові в часі проголошення вислідів музичного конкурсу ім. І. і М. Коців, представив присутній композитор Леонід Грабовський.

Учасники симпозіюму, в більшості відомі українські громадяни Ню Йорку, старші віком, мали нагоду побачити також виставку картин із часів голоду з архіву Асоціяції Дослідників Великого Голоду та фотокопії деяких газетних статтей із Архіву Дослідів і Документів в УІА.

О год. 7-ій вечора в катедрі св. Патрика відправлено екуменічну Панахиду, яку провів Єпископ УКЦ Василь Лостен в сослуженні Єпископа УКЦ Володимира Паски з Філядельфії, дияконував о. Лев Ґолдейд, ЧСВВ, з церкви св. Юра в Ню Йорку. Присутніми були також Архиєпископ Ренато Мартінос, папський нунцій до ООН, Єпископ Вілліям МекКормік, монсіньйор Антоні Далля Валля, що репрезентував Кардинала Джана О'Коннора, і литовський Єпископ Пол Балтакіс. Українську Православну Церкву репрезентував у неприсутності Єпископа УПЦ Всеволода, о. Василь Чекалюк. Були також присутні представники Грецької Православної Церкви, Лютеранської і Сирійської Православної Церкви.

До Панахиди співав хор „Думка" під диригентурою Василя Гречинського. Після закінчення відправи Єпископ В. Лостен подякував усім присутнім представникам Церков і, представивши величину геноциду з-перед 60 років, нав'язав до сучасних подій.

Д-р А. Лозинський відчитав щераз листа президента Б. Клінтона, в якому Президент єднається з українцями в ЗСА у вшануванні жертв Великого голоду. В. Батюк говорив про те, як українці досі відчувають наслідки подій, а на закінчення проф. Т. Гунчак з патосом щераз заявив, що загибиль сім мільйонів населення в Україні було наслідком продуманої злочинної акції совєтського режиму.

У відправі в катедрі св. Патрика взяло участь понад 1,000 осіб, але тут, як і у симпозіюмі, неукраїнців майже не було, а якщо й були такі, вони були майже в цілості припадковими учасниками.

Нові видання

Заходами видавництва Мар'яна Коця відновлено появу квартальника „Наше Минуле", 5 чисел якого вийшли останньо в 1919 році. Редактором був тоді шевченкознавець Павло Зайцев. Серед тодішніх авторів визначні вчені Ф. Ернст, В. Модзалевський Є. Онацький, В. Романовський, О. Сластіон, Д. Щербаківський. Обкладинку виготовив Юрій Нарбут.

„Наше Минуле", яке тепер видано в Києві, редагує проф. Сергій Білокінь, видатний український учений і ініціятор задуму. В збірнику поміщено статті редактора „Чи маємо ми історичну науку?" і „Про таємниці Мадридського двору". Першоджерела включають 45 документів з історії НКВД УССР, які унагляднюють, як злочинно діяла совєтська катівня. Читач знайде тут матеріли Л. Малюженка „Київ за 1942 рік", що включають 31 сторінку статистичних та соціологічних таблиць та перепис населення окупованого тоді Києва. Стаття Н. Яковенка „Зрадливий перевертень чи цементуючий фермент нації" розглядає нариси до історії української шляхти. Віктор Дудко розглядає листування І. Франка до М. Сперанського. В рецензіях Сергія Єкельчика зарубіжні видання творів С. Подолинського, а також Й. Гімки „Галицькі села і український національний здвиг у XIX столітті". У довідковому відділі „Імперське управління Україною 1794-1902" подає прізвища й становища по губерніям та роки урядування. Журнал у твердій оправі, 220 сторін, ціна $15.00

При співпраці видавництва також появилися у „Філософській і Соціологічній Думці" „Конституційні Акти України 1917-20" за редакцією проф. Юрія Прилюка з передмовою Івана Плюща, голови Верховної Ради. Це наукове видання включає „Минуле, яке від нас приховали", „Майбутнє, якого нас позбавили", „Від І Універсалу до Квітневої Конституції (4 Універсали УНР), „Українська Держава — Гетьманат", „Розбудова Західньо-Української Народної Республіки", „Законотворчість доби Директорії", „Незреалізовані проєкти", „Становлення УССР", „Державне будівництво України , хроніка подій". М'яка оправа, ст. 272, ціна 15 дол.

В Харкові при співпраці з журналом „Березіль" видано Олександра Семененка „Харків, Харків...", колишнього посадника міста й політичного діяча-адвоката на поселеннях. М'яка оправа, 157 ст., ціна 9 дол. Тамже також видано поему Юрія Тарнавського „У РАНА" (Тисяча років самоти). Пристрасний зболений монолог про Україну, її долю, її історію, віру і зневір'я, про наше з вами життя. Тверда оправа, 168 ст., ціна 14 дол.

Видавництво репрезентує квартальник „Політологічні Читання", два числа якого включають статті: „Старі засади нового політичного мислення", „Про що мовчить молодь", „Чи впораються політики без учених", „Росіяни в Україні", „Серйозна справа парляментської балаканини", „Еліта на захисті демократичних ідеалів", „Політична культура посткомуністичної України". В другому числі статті — „Турист, 'терорист' та міжнародні відносини", „Політична злученість українців та готовість до соціяльного протесту", „Якою бути конституції України", „Україна : без'ядерна, невтральна чи...?" „Як лобіюють у Конгресі ЗСА?" „Від Донцова й Стецька — до Шухевича", „Психіятрія в тоталітарному суспільстві". М'яка оправа, 320 ст. ціна 15 дол. за число.

Для продовження праці Асоціяції Дослідників Ґеноциду-Голоду 1932-33 років видавництво, так, як і попередні книги, безкорисно розповсюджує народну книгу-меморіял „Голод-33" тисяча свідчень, документи, коментарі загиблих уже публіцистів Лідії Коваленко і Володимира Маняка. Тверда оправа, великого формату, 584 ст., ціна 50 дол. Замовлення слати до: M. Kots, P.O.Box 33, Lexington, N.Y. 12452

Н.Н.

Свідок слави дідівщини

Великим гетьманом України, що хотів вирвати наш народ з московських кайдан, був Іван Мазепа. Багато крові української було тоді пролито, але свободи і незалежності України не здобуто. Московський кат Петро I і його криваві наступники жорстоко переслідували мазепинців. За найменший прояв спротиву — повільна смерть у тюрмах, на каторжних роботах у Сибіру. У післямазепинські часи, рятуючись від сваволі „старшого брата", багато людей тікали з Великої України в Галичину.

Серед групи втікачів, що прибули на Підгаєччину (сучасна Тернопільська область), був і Віктор Цихівський. Вони поселились у селах Ішкові та Богатківцях. Вікторові було тоді 21 рік і його скоро забрали в австрійську армію. Служив при уланах. Цілий рік проходив вишкіл на конях. Часто бував на цих вишколах сам цісар австрійський. Він приглянувся до Віктора, який любив коней та дбайливо доглядав їх. Забрав цісар його за особистого фірмана (поавстрійськи штанґрет). Прослужив Віктор у цісаря понад п'ять років і ніхто його інакше на називав тільки „штанґрет". Повернувся він у Богатківці вже не Цихівським, а Штанґретом. Тут і оженився. Збільшувалася родина Штанґретів. Діти підростали і син його Микола оженився в Ішкові. У 1900 році у нього народився син, якого назвали Романом. У той час жив у селі в своєму маєтку колишній професор Бережанської гімназії Урбан, що був у добрих стосунках з Штанґретом. Батько Романа часто приходив до нього і згодом, коли хлопець підростав, брав з собою сина. Дорослі чоловіки вели між собою розмову про козаків, про знедолену Україну. Малий Роман прислухався до цих розмов і вперше дізнався про героїчну боротьбу нашого народу проти різних окупантів. Пізніше вже ходив до школи, в сільську читальню „Просвіта", і з книжок довідувався більше про славну історію України. До речі, землю під будову читальні в Ішкові безплатно віддала сестра його мами.

Пригадував Роман і ще такий епізод з дитячих років. В селі служив священиком у церкві якийсь москвофіл. Він не любив нічого українського і в школі перед дітьми завжди вихваляв російського „царя– батюшку". Одного разу на уроці релігії він запитав учнів, хто знає релігійні пісні. Роман встав і заспівав „Боже великий, єдиний, нам Україну храни". Попик – москвофіл зі злості не міг далі провадити релігією і покинув школу. Але за це Роману відплатив. Коли хлопець сповідався в нього, то признався, що має гріх, бо одну ніч пас коней в поповій конюшині. Тоді в наступну неділю на казанню під час Служби Божої отець духовний привселюдно виказав тайну сповіді і зганьбив хлопця за те, що той наробив йому шкоди в полі. Слід відзначити, що в час Першої світової війни піп-москвофіл був викритий як шпигун російської імперії.

В початковий період війни в Галичині учнівська, студентська, міська і сільська молодь масово почала голоситися до Українських Січових Стрільців. Роман і ще чотирьох хлопців з Ішкова добровільно пішли на комісію, яка проводила відбір стрільців. Його два рази відправляли назад через те, що був малолітній. На третій раз Роман заявив їм категорично: „Якщо не приймете, то я все одно піду за стрільцями". Побачивши рішучість хлопця, комісія записала його в резерву і післала на вишкіл у Мукачево. Більше як півроку був там, а потім — фронт. Перше бойове хрещення здобув Роман у бою на Маківці весною 1915 року під командою славного сотника Дмитра Вітовського. Весь час про нього добрим словом згадував Роман і говорив, що він був йому як рідний батько. Одного разу, коли Роман стояв на варті, до нього підійшов Вітовський і між ними відбулась така розмова. „А чи ти куриш і п'єш?" — запитав сотник. „Як дають нам, то не викидаю". — відповів Роман. „Раджу тобі не пити і не курити. Цим ти не тільки збережеш своє здоров'я, але й станеш свідомим українським стрільцем. Поляки спеціяльно підмовляють австрійських старшин, щоб ті давали українським стрільцям перед боєм більше горілки. Тоді стрільці втрачають потрібну орієнтацію і у висліді програють бій. Це на руку полякам, бо вони вишукують різні способи, щоб скомпрометувати перед австрійською владою Українське Січове Стрілецтво".

Послухавши мудрої поради, Роман відтоді ніколи не курив і не вживав алкоголю. Пройшов він весь бойовий шлях з січовими стрільцями. Від Маківки через Болехів, Галич з боями пройшли вони на Золоту Липу і далі на Стрипу. Тут Роман брав активну участь у бою під Семиківцями, що знаходиться поряд з його рідним селом Ішковим і в обороні рідних сторін 1-го листопада 1915 року був поранений. Майже цілу зиму лікувався у Львові. Вийшовши зі шпиталю, весною 1916 року брав участь у похороні Івана Франка. Домовину поета несли січові стрільці, а попереду похоронної процесії стрілець Роман Штанґрет ніс хрест.

Вже в серпні 1916 року Роман знову був учасником бою на горі Лисоні, в обороні Бережан. Після кривавих боїв під Бережанами рештки січових стрільців, що залишились, переїхали на вишкіл до Розвадова коло Миколаєва, Тут леґіон поповнився новими стрільцями і вже в березні 1917 року брав участь в бою з москалями під Конюхами. І всюди в перших рядах боровся молодий стрілець Роман. В липні 1917 року почалася загальна протиофензива союзників, яка закінчилась відступом москалів до Збруча. Настало перемир'я. Після укладення Брестського миру в лютому 1918 року січові стрільці вирушили з австрійською армією на Наддніпрянщину. Пройшов Роман із стрільцями всю Велику Україну, виганяючи вже більшовицькі банди з української землі.

Дальші події вимагали повернення січового стрілецтва в Галичину. Австро-Угорщина розпадається і 1-го листопада 1918 року у Львові проголошено створення ЗУНР. Повертаючись зі Східної України, полк УСС, в складі якого був і Роман, затримався на деякий час у Чернівцях і до Львова прибув на 3 дні пізніше, коли там вже йшли важкі бої з поляками. Галицько-українсько-польська війна вимагала створення регулярної армії. Полк українських січових стрільців стає ядром в утворенні Української Галицької Армії. Так січовий стрілець Роман стає вояком УГА і в її складі бере участь у всіх битвах проти поляків, в тому числі і в Чортківській офензиві влітку 1919 року.

Далі він був учасником об'єднання двох українських армій в Кам'янці-Подільському (УГА і армії УНР) та об'єднаного походу на Київ і його визволення від большевиків 31-го серпня 1919 року. Але цим війна не закінчилася. Вона продовжувалась із большевиками, із денікінцями, із поляками.

У висліді невдач у визвольних змаганнях 2-га і 3-тя бригада УГА були інтерновані поляками, а 1-ша бригада, в якій був Роман, перейшла на Чехо-Словаччину і там була інтернована чехами весною 1920 року. Роман залишився жити в Словаччині, одружився і працював мулярем. В Галичину не міг повернутися, бо поляки позбавили його права громадянства за участь у війні з ними. Лише в 1938 році йому було повернуто право громадянства і Роман з дружиною повертається жити в рідне село Ішків. Тут купив трохи поля і почав господарювати, але недовго. З приходу большевиків у вересні 1939 року він разом з дружиною знову покидає рідне село і еміґрує до Німеччини. Проживає у Дрездені до 1943 року. В цьому році починається набір до української дивізії „Галичина". В числі перших Роман записується добровольцем. І знову воєнні дороги. Спочатку вишкіл у Чехо-Словаччині, а потім — битва під Бродами. З-під Бродів рештки дивізії опинилися знову в Чехо-Словаччині і з них та з новобранців утворюється 1-ша УД Української Національної Армії, в якій знаходиться і Роман. Бої в Німеччині, а далі перехід на Балкани і полон до англійців, які перепровадили їх в Італію. Звідти переїзд в Німеччину, а в 1955 році — до Америки. Працював у Клівленді мулярем аж до виходу на пенсію.

Цього року 17-го березня, парафіяни українського автокефального православного собору святого Володимира у Пармі, Огайо, проводили в останню путь св. п. Романа Штанґрета. Покійний був щирим жертводавцем на різні українські еміґрантські організації. Він постійно виписував українську пресу, в тому числі такі відомі видання, як „Свобода", „Народна воля", „Гомін України".

У світі так ведеться, що переважно пишуть і прославляють видатних людей, але мало згадуються про пересічних громадян, які фактично творять історію народу. Таких, наприклад, як Роман Штанґрет, який пройшов з боями дві світові війни, воюючи не за свої особисті вигоди, а за волю народу.

Тепер, коли ми відзначаємо 80-річчя створення Товариства Українських Січових Стрільців, настав час знайти всіх усусусів, які ще живуть в Україні та в діяспорі, назвати їх поіменно і хоч коротко, але написати про їхню участь у визвольних змаганнях українського народу в XX столітті.

Петро Твардовський

Американські учні допомагають дітям Чорнобиля

Як повідомив „Дейтлайн Джорнал" з 30-го травня учні середньої школи Кристофер Колумбус у Кліфтоні, Н. Дж. передали до Фонду Допомоги Дітям Чорнобиля чек на 1,000 дол.

Раніше цієї весни вони брали участь у дводенному семінарі, присвяченому Дневі Землі та річниці трагедії у Чорнобилі. Програма семінару, представлена координатором фонду Іриною Кигастою, включала детальну інформацію про вибух на атомовій станції та евакуацію людей із зараженої зони. Учні з Клифту дізналися, що багато українських хлопців та дівчат дістали значну дозу радіяції, тому що їхні батьки були частиною зусиль, направлених на зліквідування наслідків катастрофи.

„Кілька коротких відповідей розповіли про працю Фонду Допомоги Дітям Чорнобиля", — сказала Надія Дубанович, викладачка школи і одна з організаторів акції. „Наші учні мали змогу дізнатися про програму повітряних мостів фонду, в тому числі й використання минулого літа літака ‚Марія' — додала вчителька. Велике враження справили на учнів малюнки дітей, вивезених з міста Прип'ять. На малюнках діти часто зображують потвор, які руйнують їхнє місто, мертві дерева, смерть, яка тримає дітей за руки.

Відразу після презентації учні почали разом з викладачами міркувати, яким чином вони можуть допомогти своїм українським ровесникам. Вирішили зорганізувати миття авт. Понад 50 учнів, їхніх батьків та вчителів працювали в суботу, 22 травня, миючи авта, щоб заробити гроші на лікування українських дітей — жертв катастрофи в Чорнобилі. Для американських учнів, лекція, яка розпочалася у клясі, стала досвідом життя. Знання, які вони здобули під час семінару, бажання допомогти іншим та їхня справжня допомога безперечно зробила їх кращими громадянами своєї країни, громадянами світу.

Валерій Богатчук

Коштовний...

(Закінчення зі стор. 2)

аргумент некорисного впливу необмеженого імпорту на економіку країни.

Хоча виріб шовку нині є повністю у культурі, то головним носієм успіху є природа. Людина у свому допоміжному завданні мозольною і терпеливою роботою старається запевнити розвій шовкопрядки (гусені), тримати її у правильній температурі, хоронити перед комарами, мухами та іншими комахами. Основним, однак є запевнити поживу, що дають листки білої шовковиці („Morus Alba L."). Виглядає, що протягом кількох тисяч років людина зжилася духово з шовком і прийняла його у свою народну словесність. Виявом цього може бути китайська мудрість: „Терпеливість — це сила, бо з часом і терпеливістю теж лист шовковиці стається шовком".

ЕКОНОМІЧНИЙ ХАОС, брак продуктів харчування, перш за все хліба, штовхають населення Грузії на відчайдушні дії. Наприклад, у західній частині Грузії на залізничній станції Зестафоні місцеве населення заблькувало рух поїздів, вимагаючи хліба і зустрічі з представниками уряду республіки. Хоч ціна на хліб у Грузії значно зросла, дістати його і далі тяжко.

Фундація Українського Вільного Університету

ділиться сумною вісткою з членами Фундації УВУ, професорами, студентами та українською громадою, що 3-го квітня 1993 року упокоїлася в Бозі фундаторка Фундації Українського Вільного Університету

бл. п.
МАТИЛЬДА НІМЕЦЬ
з дому МАЄР

Похоронні обряди відбулися в Манчестері, Н. Г.

Покійна залишила в глибокому смутку мужа Павла, дочку і сина.

Опечаленій родині покійної фундаторки УВУ складає найглибші вислови співчуття

Управа Фундації УВУ

Наукове Товариство ім. Шевченка в Америці

ділиться болючо-сумною вісткою з членами й українським громадянством, що 11-го червня 1993 р. на 96-му році життя відійшов у Божу вічність

св. п.
МСТИСЛАВ

ПАТРІЯРХ КИЇВСЬКИЙ І ВСІЄЇ УКРАЇНИ, УКРАЇНСЬКОЇ АВТОКЕФАЛЬНОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ

Світлої пам'яті Патріярх Мстислав був почесним членом Наукового Товариства ім. Шевченка.

Синові Ярославові Скрипникові, дочкам Тамарі Яровенко і Маріямні Суховерській із їх родинами та всім вірним, духовенству і владикам УАПЦеркви складаємо глибоке співчуття.

ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ ПАТРІЯРХОВІ МСТИСЛАВОВІ!

УПРАВА НТШ

Замість квітів на свіжу могилу
бл. п. Володимира Мартинця
колишнього співпрацівника нашого батька-нотаря
бл. п. Мирона Мосори
складаємо 100 дол.
на ЖЕРТВИ ДІТЯМ ЧОРНОБИЛЯ.

Шановній дружині, дочкам і родині наше щире співчуття.
МИРОСЛАВА БОГАЧ
ЕВГЕНІЯ РАТИЧ
СЛАВА ОЛЕСНИЦЬКА
ЛЮБА ЛАПИЧАК-ЛЕСЬКО

У П'ЯТУ СУМНУ І БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашої незабутньої і дорогої
ДРУЖИНИ, МАМИ І БАБУНІ
бл. п.
МАРІЇ АНДРІЮК
з роду ПАНЕВНИК
будуть відправлені
СЛУЖБИ БОЖІ І ПАНАХИДИ
у наступних Божих храмах:

Субота, 26-го червня 1993 р.:
в церкві св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н. Дж., о год. 6:45 ранку;
в церкві св. Івана Хрестителя у Виппані, Н. Дж., о год. 5-ій веч.

Неділя, 27-го червня 1993 р.
в церкві св. Тройці в Ірвінгтоні, Н. Дж., о год. 11:30 ранку.

Просимо друзів і знайомих згадати покійну в своїх молитвах...
У глибокому смутку —
муж — АНДРІЙ з родиною

Ділимося сумною вісткою
з рідними, приятелями і знайомими,
що в четвер, 17-го червня 1993 р. упокоїлася в Бозі
наша найдорожча
МАМА І БАБЦЯ
бл. п.
ЕМІЛІЯ САНОЦЬКА

ПАНАХИДА — понеділок, 21-го червня 1993 року о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Сенко, Бруклин, Н. Й.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбудуться у вівторок, 22-го червня 1993 р. о год. 9:30 ранку в українській католицькій церкві св. Духа, Бруклин, Н. Й., а опісля на українському православному цвинтарі св. Андрія в Савт Бавнд Бруку, Ню Джерзі.

У глибокому смутку:
доньки —
ОКСАНА ЛЕВ з мужем ВАСИЛЕМ
УЛЯНА САНОЦЬКА з мужем АЛАН ФУРТАК
внучки —
НЯНЯ, ОЛЕСЯ, РУТА І МАЯ ЛЕВ
ЛЯЛЯ ФУРТАК
племінниця — ТАНЯ БЕДРІЙ з мужем АНАТОЛЕМ
та ближча і дальша родина в Америці й Україні

Замість квітів на могилу, родина просить складати пожертви на Фонд Відродження України — УНС або будову гуцульської церкви св. Тройці в Сілвер Спрінґ, Мд.

З глибоким жалем ділимося сумною вісткою
з родиною, приятелями і знайомими,
що по довгій і тяжкій недузі
у Великодню неділю, 18-го квітня 1993 р. з волі Всевишнього відійшла у вічність, на 64-му році життя спокійно в дома, на руках мужа і дітей
дорога
ДРУЖИНА, МАТИ, СЕСТРА І ТІТКА
бл. п.
СТЕФАНІЯ ПИЛАТ
з роду ДАЦКО

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися 21-го квітня 1993 р. в українській греко-католицькій парафії св. Архистратига Михаїла у Монтреалі, Канада.

У глибокому смутку остались:
МАРКІЯН — муж
ХРИСТЯ — донька
РОМАН — син
СТЕФАН — син з дружиною ЛІНОЮ
ІВАНКА ЦЬОЛКО — сестра з дітьми
ЛЮБА ЯРМАК — сестра з дітьми
ближча і дальша родина в Канаді, Америці та Україні

Висловлюємо щиру подяку о. Іванові Чировському за відправлення всіх похоронних обрядів, а зокрема за його моральну підтримку в останні дні життя покійної.

Дякуємо церковному хорові під дириґентурою Марійки Чолій, солістам Ромі Куліш та Володимирові Моті за участь у Панахиді і похороні.

Рівнож складаємо нашу щиру подяку цілій родині, всім приятелям і знайомим, які прибули на похорон та прислали вислови співчуття, як також всім жертводавцям на невянучий вінок в пам'ять померлої на Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля:

— на клініку ім. митр. Андрея Шептицького у Львові $1,620.00
— на санаторій „Ясень" 1,427.15
та за пожертви на Cedar Cancer Fund, при Royal Victoria Hospital 450.00

РОДИНА

Мисткиня...

(Закінчення зі стор. 1)

мачушому. Мені навіть ніяково про це говорити, але мої поезії залюбки передруковують тепер в Україні в різних часописах як „Поезія", „Літературна Україна", „Всесвіт", „Світовид", „Народна Газета", „Жінка", „Дзвін" та інші. Я нарахувала досі понад 20 передруків, а при тому були зі мною інтерв'ю так в пресі, як і по радіо та в телевізії. В Київському республіканському радіо була 3/4 годинна авдиція з музикою і акторами, що читали не лише поезію, але й прозу.

— А над чим працюєте тепер? І що у вас є у найближчих плянах?

— Сама працюю над новою збіркою поезій. Але цікаво, що в останньому часі появилося багато перекладів моїх поезій на інші мови. Ось дістала недавно журнал хорватською мовою „Форум", що появляється в Загребі і там Антіца Менац зробила ряд перекладів поезій Ліни Костенко і моїх із збірки „Дивовижні птиці". Все під заголовком „Дві українські поетеси". Також із „Дивовижних птиць" появилися переклади на казахську мову в журналі „Парасат", що появляється в Альма Ата, а в журналі „Простор", що виходить там російською мовою є стаття про мою творчість пера Рустема Джангужина, якого вже давно знаю та з яким приятелюю. Крім того є переклади моїх поезій на німецьку, португальську мови і, розуміється, по-англійськи, що роблю сама.

— Це справді великий успіх та доказ, що ваша поезія цікавить багатогранну публіку. Але думаємо, що не лише поезія, а також проза. Бо читаємо в „Народній Газеті", як зі захопленням пише про ваші дві прозові збірки „Мандрівку в часі і просторі" та „Світла на воді" Михайло Слабошпицький, де підкреслює також вашу мандрівку по цілому світі, яка на його думку була виразом ностальгії за Україною.

— Так, це правда, я відвідала біля 30 країн світу, але віднайшла спокій та вдоволення щойно в Україні. Тому і так близько стою до неї та її літературного світу тепер і стараюся не поривати зв'язків. Як член Спілки Письменників України та Українського Пенн Клюбу допомагаю українським літераторам брати також участь у міжнародних авторських фестивалях в Торонто, де я є членом канадського Пенн Клюбу і вже чотири рази мали ми гостей з України.

— А ви ж самі тепер повернулися також із міжнародного фестивалю поезії і це на нашому Закарпатті, куди вас запросили брати участь.

— Це було дуже цікаво. Фестиваль мав назву „Срібна земля" і влаштували його поети Закарпаття.

— Ви, як бачимо, так тепер посвятилися літературі, що либонь не стає часу на вашу ще одну важливу діяльність, а це мистецтво.

— Це так і ні. Саме А. Пригорницький взяв прозірки моїх графічних творів, а М. Слабошпицький помістив репродукцію моїх картин у часописі „Вавилон", що тепер вже зовсім став українським. Але я сама справді не маю часу над тим працювати. Надто багато літературних обов'язків.

Але в загальному тепер якось не малюю. Може немає до того спокою. Малювання надто раціональне — а писання твориться поза свідомістю.

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редагує Омелян Твардовський

Жертводавці на стипендійний фонд Оксани Баюл пишуть

До Управи УСЦАК. Дорогі організатори українського спорту! Дуже добре, що Ви оголосили стипендійний фонд для Оксани Баюл, української молодої чемпіонки світового спорту, яка своєю перемогою здивувала світ. Цим вона доказала, що український нарід має також здібних спортовців, які нарешті мають можливість репрезентувати рідну вільну Україну на світовій арені...

Дорогі ентузіясти українського спорту! „Ґратулюю Вам від щирого серця за працю та ширення пропаганди про український спорт між своїми громадянами та у світі. Бажаю Вам успіхів у дальшій Вашій праці в українському спорті, залучую чек на стипендійний фонд Оксани Баюл. Маю надію, що Ваш заклик підтримати відродження спорту в Україні знайде підтримку нашої громади, яка щедро відгукнеться датками. Адже тепер наші спортовці репрезентують вільну Україну.

Щасти Вам Боже у Вашій праці.

П. Л.

Бродв'ю Гайтс, Огайо.

Управа УСЦАК: Високоповажані Панове! Нав'язуючи до Вашого звернення в „Спортових Вістях" „Свободи", маю приємність вислати на Ваші руки банковий мандат на потреби нашої надзвичайної героїні Оксани Баюл.

При цій нагоді бажаю Вам якнайкращих успіхів у Вашому благородному ділі!

З глибокою пошаною
Юрій Сальський
Аулмер, Канада

До Управи УСЦАК: Шановні Панове! Слідкуючи за лижварським спортом, я з дружиною переживали успіхи нашої Оксани. Ми разом з Оксаною плакали, як на цілий світ наш славень звучав і піднімався наш прапор.

Ця історична подія зробила більше розголосу про Україну, як будь-які партії. Тому, як пенсіонери, складаємо скромну пожертву на дальші студії Оксани і розвиток спорту в Україні.

З пошаною до Вас
Соня і Славко Гальчуки
Сант Кетірінс, Канада

Управа УСЦАК: Пане Голово! Посилаю Вам чек на стипендійний фонд нашої славної Оксани Баюл. Слава Вам за почин цього доброго діла! Щиро здоровлю Вас,

Василь Пасічник
Ню Джерзі

Управа УСЦАК: Дорогі Панове! Нехай Бог Благословить нашу Оксану в усіх її виступах. Ми, українці, які народилися в Америці, дуже горді з її осягу. Будемо молитися за її дальші успіхи. Будемо слідкувати за виступами Оксани в майбутньому. Українці в усьому світі серцем і очима звернені до Оксани. Ще не вмерла Україна!

Михайло Корчинський, старший

Черговий список жертводавців метрополії Дітройт на Фонд Відродження Спорту в Україні (на кінець березня ц. р.)

100 дол.: М. Кахній (вдруге), М. Кунинський, кредитівка „Будучність", Д. і В. Красків, І. і Б. Кісіль, В. і Л. Шашло; 50 дол.: О. Процик, М. Сливинський, Н. Миколенко, М. Петруша, Р. Калитяк, М. Конюх, Л. Воробкевич; 25 дол.: З. Готра; 20 дол.: Л. Гевко, З. Камінська; 10 дол.: М. Прайор (12-річний змаґун УСТ „Черник").

Цим фондом диспонує Українська Спортова Централя Америки і Канади (УСЦАК з осідком в Нюарку) у співпраці з Національним Олімпійським Комітетом (НОК) України та Міністерством Молоді та Спорту України, де не приділятиметься жодних субсидій індивідуальним змаґунам чи командам. Для прикладу: до сьогодні УСЦАК вже виплатив з цього фонду понад 20,000 дол. за вписове та річні вкладки безпосередньо до понад 30 міжнародних спортових федерацій.

Своєю щедрою пожертвою даймо запоруку та доможім нашим спортсменам пропаґувати ім'я вільної України на світових спортових аренах. Мешканці метрополії Дітройт та південносхідного Мишиґену можуть складати свої пожертви у всіх бюрах наших кредитівок на окремі конта: „Самопоміч" ч. 7578-28 і „Будучність" ч. 5048.

Усім дотеперішнім жертводавцям — щире спасибі!

В. Кізима

Стипендійний фонд Оксани Баюл (Пожертви від 8-го до 23-го квітня)

1,000 дол.: Віллям В. Карпа (Чикаґо); 500 дол.: „Група при варениках" — православний собор св. Володимира в Пармі, Огайо; 250 дол.: Роман Квасовський, Управа УКГО і кредитівка „Основа" в Клівленді, Огайо; 200 дол.: д-р Андрій О. Баран, Юліян Залізняк; 100 дол.: Павло Білий, 4-ий Відділ ОО Лемківщини, Братство кол. вояків 1-ої Дивізії УНА — станиця Торонто, українська кредитівка „Будучність" у Воррені, МІ, д-р Л. Бородайко, д-р Ю. Ґвоздецький (Канада), інж. Ю. Я. Приймак (Канада), Союз Українців Католиків „Провидіння", Ксеня Зозуля, Василь Філонович, мґр Іван Стебельський, Володимир П. Шарик (Канада); 60 дол.: Лідія Масенець; 50 дол.: Мирон Наваринський, Ірена Новаківська, Юрій Саґоновський, Михайло Каранович, Дарія Козак, В. Ніньовський, Стефан Сивий, д-р Теодозій Самотулка, Ліда Шульгин (Канада), Леся Гевка, Микола Королишин, Маріян і Надія Цьолки, М. Реваковичі — Б. Бойчук, Михайло Корчинський, Зеновій Стельмах. Зібрано на поминках по сл. п. мґр М. Гаврилюка, Роза Басс, Євген і Раїса Петрівські, Михайло Кулій, Петро Карпів, Василь Лагошняк, Романа Пиндус, Павло Шандрук; 30 дол.: Ольга Цар, Ярослав Сидір; 25 дол.: Слава Мішанич, Євдокія Блавацька, Михайло Гранківський, 119-ий Відділ СУА в Йонкерсі, Льонгін Н. Старух, Ярослав Букачевський, Михайло Свінчук, Олег Т. Ратич, Ярослав Сосяк, Михайло Дзіман, Юрій Вибачинський, Микола Кавка, Петро Лагола, Нестор Попович, Оксана Федуняк, Богдан Похмурський, Ярослав Горбачевський, Стефан Ґоляш, Мирон Шарко, Оксана Поритко, Галина Тимочко, Катерина Вестон, д-р Ю. Русин; 20 дол.: Іван Макар, Борис Цурковський, Данило Паньків, М. Паламар, Зенон Баган, Іван Жиґа, Лев Кусяка, Юлія Вертипорох; 15 дол.: Теодозій Коляса, М. Мартиненко; 10 дол.: Н. Лисенко, С. Салдан, О. Лесюк, П. Матула, Н. Сасик, М. Ґерун, А. Сасик, М. Сливка, Т. Волянський, М. Заяць, С. Гуменюк, П. Зеґестовський, о. І. Мак, І. Цересна, В. Матлаґа, Л. Пезанська, Р. Домбчевський, П. Байко.

Всім Вельмишановним жертводавцям щире українське спасибі! Спеціяльна подяка й признання належить секретареві УАСТ „Львів" — Клівленд Іванові Росулові за зібрання суми 600 дол. Щиро дякуємо сеньйорові Віллямові В. Карпі за княжий дар в сумі 1,000 дол.

Управа УСЦАК